

Innehåll

1. Vad vill Läkarmissionen uppnå?	2
2. Vårt organisatoriska sammanhang – samarbete för bästa effekt	3
3. Våra strategier för att uppnå våra mål	4
4. Läkarmissionens kapacitet och kunnande	7
5. Så här vet vi att vi gör framsteg	8
6. Vad har vi åstadkommit?	9

Läkarmissionens effektrapport 2016

Sedan 1958 utför Läkarmissionen biståndsinsatser i samarbete med lokala partner. Namnet härrör från de första insatserna som handlade om sjukvård på missionsstationer i Sydafrika och Indien. Idag gör vi mycket mer än så. Vi arbetar med utvecklingsbistånd inom social omsorg, utbildning och självförsörjning och genomför även humanitära insatser. Arbetet finansieras till största del av gåvor från svenska privatpersoner och utförs i ett fyrtiotal länder i Afrika, Latinamerika, Asien och Östeuropa.

1. Vad vill Läkarmissionen uppnå?

Positiva livsavgörande förändringar för den enskilda människan och de utsatta grupper och samhällen vi arbetar med. Det vill vi på Läkarmissionen uppnå genom vårt biståndsarbete. Efter att ha deltagit i någon av insatserna ska deltagarna ha bättre livsutsikter och möjligheter att klara sig själva. Vår vision betonar att det inte är Läkarmissionen eller våra partner som gör jobbet, utan den enskilda människan som, med rätt stöd, själv tar sig ur sin utsatta situation. Hjälp till självhjälp är ett klassiskt angreppssätt inom Läkarmissionen.

Varje människa är bärare av lika och obestridliga rättigheter. Läkarmissionens projektinsatser syftar till att utsatta människor och grupper ska få sina

Babylycka på Panzisyjukhuset i DR Kongo.

rättigheter respekterade och uppfyllda. När de mänskliga rättigheterna respekteras ges individen möjlighet att i kraft av vilja och förmåga bidra till sin egen och sin familjs utveckling. Staters oförmåga att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna medför ofrihet och berövar människan kontroll över sin livssituation. Kränkningar av rättigheterna förstärker på så sätt fattigdom, diskriminering och utsatthet.

I våra mål ingår att stärka insatserna och våra samarbetsorganisationer genom metod-, program- och organisationsutveckling, liksom att sprida goda exempel och arbetssätt bland våra samarbetsorganisationer. Läkarmissionens långsiktiga strategiska plan och årliga verksamhetsplaner leder oss hur vi mer konkret förbättrar både våra biståndsinsatser och vårt insamlingsarbete. De globala målen för hållbar utveckling är ett annat riktmärke för våra insatser.

En del av Läkarmissionens uppdrag är att sprida information och bedriva opinion. Vi vill mobilisera engagemang för utsatta människor och sprida information om Läkarmissionens insatser.

Läkarmissionen

– stiftelse för filantropisk verksamhet
Org.nr: 802005-9989
Juridisk form: Stiftelse

Vision:

Vi ska genom utvecklande och effektiva metoder stödja utsatta människors vilja och förmåga att förändra sina livsvillkor.

Mission:

Vi ska utifrån ett rättighetsperspektiv bekämpa fattigdom och bidra till hållbar utveckling inom våra prioriterade områden. Vi ska också med information engagera människor för Läkarmissionens vision.

Se även våra kärnvärden på s. 4.

2. Vårt organisatoriska sammanhang – samarbete för bästa effekt

Ensam är inte stark. Läkarmissionens biståndsinsatser genomförs i nära samarbete med utförande lokala partner. Vi uppmuntrar till regionalt nätverkande och samverkar även på hemmaplan.

Samarbete med utförande biståndspartner

Läkarmissionen är en svensk fristående organisation som genomför biståndsinsatser genom partner på plats. Vi tror på den lokala organisationens förmåga att effektivt verka i sitt sammanhang, och samarbetar också med internationella organisationer med lång lokal närvaro. Läkarmissionen har inte egen personal på plats, men är ändå nära, inte bara som bidragsgivare och i uppföljning, utan främst som partner där utbyte av kunskap och utveckling av metoder sker i samverkan.

Ofta har projektsamarbetet mellan Läkarmissionen och utförande organisation pågått under lång tid, såsom arbetet på Panzisyjukhuset i DR Kongo. I andra fall söker vi nya partner för att nå ut till nya behov eller grupper, eller för att utveckla en metod eller en insats. När vi utökade våra alfabetiseringsinsatser i Kenya var det Läkarmissionen som tog initiativ till samarbetet med Hand in Hand Eastern Africa och svenska Hand in Hand. På liknande sätt ingår vi i ett trepartssamarbete i Niger med svenska IAS och norska Strömmestiftelsen. Tillsammans erbjuder vi rent vatten genom nya brunnar, alfabetiseringskurser och spargrupper, verktyg för att förbättra förutsättningarna för de samhällen som får del av insatsen. Ett annat trepartssamarbete sker kring materialbistånd med Human Bridge och Erikshjälpen.

Vattenhämtning är en tidskrävande syssla för flickor och kvinnor i Niger. När brunnen är borrar frigörs tid för att lära sig läsa och skriva.

Nya biståndssamarbeten kan också påbörjas genom att en organisation ansöker om stöd till ett biståndsprojekt. Inför varje nytt eller förnyat projektsamarbete gör våra handläggare en grundlig bedömning av organisationen och det föreslagna projektet.

Nätverkande

När Läkarmissionen samlar samarbetsorganisationer till utbildningsseminarium är ett syfte att tid avsätts för nätverkande och att samverkan stärks inom ett regionalt nätverk. Vi har byggt upp regionala plattformar för erfarenhetsutbyte inom självförsörjning och alfabetisering i Latinamerika och Östafrika och arbetar för att skapa fler. Ökad kommunikation partner emellan ökar möjligheten att lära av och stödja varandra samtidigt som de blir en del av ett större sammanhang. Tillsammans med Läkarmissionen och andra lokala organisationer är det lättare att påverka och samarbeta med lokala och nationella myndigheter. I samverkan är det lättare att nå mål så att fler av medborgarnas rättigheter uppfylls, liksom mål för hållbar utveckling.

Samverkan och utbyte med andra svenska och europeiska bistånds- och insamlingsorganisationer stärker Läkarmissionen i vår ständiga strävan att utveckla vår insamling och vår projektorganisation. Genom det europeiska nätverket EU-CORD når Läkarmissionen ut i stora delar av vår värld när vi behöver kanaler för att exempelvis nå ut till en katastrof. Som medlemmar i Svenska missionsrådet och svenska Concord finns vi även med i svenska sammanhang av liknande biståndsorganisationer, och i svenska FRII nätverkar vi med många andra insamlingsorganisationer.

3. Våra strategier för att uppnå våra mål

Läkarmissionen arbetar för att uppnå våra mål i effektiva och relevanta biståndsinsatser genom:

1. En värde- och metodbaserad grund
2. En nära kontakt med utförande partner.
3. Utveckling och styrning av insatserna.

1. En värde- och metodbaserad grund

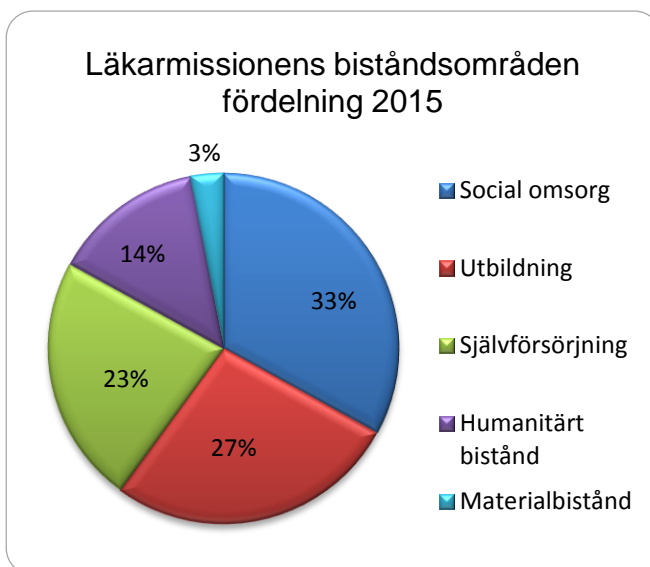
Utifrån ett helhetsperspektiv är Läkarmissionen med och stöttar utsatta människor till ett bättre liv, genom vårt arbete för hållbar utveckling och lika rättigheter för den enskilda människan och målgruppen.

Kärnvärden

Vi inkluderar våra kärnvärden som en röd tråd genom våra projekt: fattigdomsbekämpning, hållbar utveckling, lika rättigheter och helhetssyn; för att förstärka individens och målgruppens möjligheter att på ett bestående sätt få en långvarig positiv utveckling. Vi tror på individens egen vilja och förmåga, och de är också förutsättningar för en hållbar förändring.

Våra biståndsområden

Ett brett spektrum av olika insatser ryms inom Läkarmissionens prioriterade områden **social omsorg**, **utbildning** och **självförsörjning**. Utöver dessa stödjer vi också humanitärt bistånd (katastrofinsatser) och materialbistånd (såsom sjukhusutrustning). Inom de olika biståndsområdena har Läkarmissionen utarbetade och väl beprövade metoder som beskrivs i våra manualer (som du kan läsa mer om nedan under 3). Alltfler av projekten består av delar från mer än ett inriktningsområde.

Läkarmissionens utvecklingskedja

En styrka i vårt biståndsarbete är att vi kan koppla ihop de olika insatsdelarna till en kedja av integrerade projekt. Vi kallar detta för *Läkarmissionens utvecklingskedja*. Vi arbetar utifrån en helhetssyn för mer långsiktig effekt och förbättring för de människor som deltar i våra olika projekt. Ibland är det en enstaka insats som förändrar den enskilda människans liv och ibland är det en utvecklingskedja av flera komponenter som ger nya möjligheter till en människa och dennes familj. När en deltagare har lärt sig att läsa och skriva, och sedan går en yrkesutbildning kombinerad med spargrupp och mikrokredit öppnas helt nya möjligheter till en ordnad försörjning. Därför genomför vi inte längre alfabetiseringskurser som en isolerad insats. Med en stabilare

Läkarmissionens kärnvärden

Fattigdomsbekämpning:

Grunden för vårt utvecklingsarbete är att bekämpa fattigdom. Fattigdom har många orsaker som tillsammans kan uttryckas i ofrihet, maktlöshet och bristande möjligheter för människor att påverka sin livssituation. Det kan handla om bristande ekonomiska resurser, avsaknad av säkerhet, utbildning och hälsovård, eller att vara hungrig, sakna rent vatten eller ett hem.

Rättighetsperspektiv:

Varje människa är bärare av lika och obestridliga rättigheter. När de mänskliga rättigheterna respekteras ges individen möjlighet att i kraft av vilja och förmåga bidra till sin egen och sin familjs utveckling. Staters oförmåga att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna medför ofrihet och berövar människan kontroll över sin livssituation. Kränkningar av rättigheterna förstärker på så sätt fattigdom och utsatthet vilket bidrar till att fattigdomens orsaker kan leva kvar.

Hållbar utveckling:

Vi ser individen som en del i ett större sammanhang av gemenskap, ansvar och beroende. Familjen, det civila samhället, marknaden och staten påverkar alla individens val, möjligheter och livsvillkor. Vi verkar för en social, ekonomisk och ekologisk utveckling som innebär god hushållning av såväl mänskliga som naturens resurser.

Helhetssyn:

Läkarmissionens verksamhet vilar på en kristen värdegrund. Våra bärande principer är alla människors lika värde, respekt för individens inneboende värdighet, förnuft och förmåga, samt varje människas rätt till liv, frihet och hållbar utveckling.

inkomst har man råd med barnens skolavgifter och boendet kan förbättras. Läkarmissionen är med och förändrar framtiden för utsatta människor genom att erbjuda dem en väg ifrån beroende till oberoende.

Med flera delar länkade till varandra får våra samarbetspartner och målgrupper en högre beredskap och förmåga att kunna hantera komplexa och föränderliga utmaningar. Individer och lokalsamhällen stärks och fler kan bidra till positiva förändringar.

Målgrupper

Barn som lever på gatan, analfabeter, änkor, gravida kvinnor, undernärda barn, familjer i fattigdom, byar utan vatten och många fler. Flera olika målgrupper får stöd genom Läkarmissionens biståndsprojekt. Ofta är stödet speciellt inriktat mot barn eller kvinnor. Det gemensamma är att de alla är rättighetsinnehavare vars rätt till omsorg, utbildning, sjukvård, med mer, inte uppfyllts. Gruppen av deltagare blir både en trygg gemenskap och en aktiv enhet i många av våra program, där gruppen formulerar projektets behov, mål och resurser. Med vår insats och deras egen vilja och kraft kan deltagarna i våra projekt förändra sina liv.

2. En nära kontakt med utförande partner

Läkarmissionens handläggare har en regelbunden kontakt med samarbetsorganisationerna och biståndsinsatserna. Förutom att partner rapporterar ekonomi, resultat och utveckling, för vi en fortlöpande dialog om hur deras organisation och projekten kan stärkas på olika sätt: bli stabilare, minimera risker och öka kompetensen. Vi ser det som vårt ansvar som partner samtidigt som det är viktigt för kvaliteten i projekten.

Handläggare på Läkarmissionen besöker regelbundet utförande partner och projekt. För att komma närmare våra partner har vi två regionala resurscenter, ett för Latinamerika placerat i Miami, och ett för Öst- och Västafrika i Kampala, Uganda. Med egen personal i närområdet underlättas våra samarbeten och projektuppföljningen i regionen.

3. Utveckling och styrning av insatserna

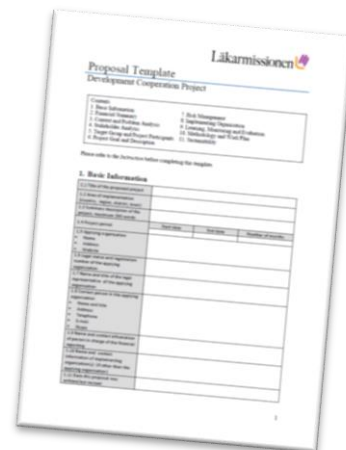
Genom dialog med partner och en ständig utveckling av metoder, manualer och riktlinjer, arbetar Läkarmissionen för bästa långvariga effekt av de biståndsinsatser som vi finansierar och samarbetar kring.

Varje biståndsinsats anpassas med partner för att kunna stötta så många som möjligt på ett hållbart sätt. Utvecklingsprojekten tar sin utgångspunkt i att mål har definierats och att en förändring ska genomföras. Deltagarna, deras omgivning och samhälle, ska ha nytta av insatsen i ett längre perspektiv, och inte endast få sina rättigheter tillfälligt uppfyllda. För varje projekt är vi redan på ansökningsstadiet tydliga med krav på ett rättighetsbaserat perspektiv, tydliga mål, förväntat resultat och positiv långsiktig effekt, samtidigt som våra

partner måste kunna hantera dokumentation, uppföljning och administration. Före projektstart väger Läkarmissionen in risker och riskhantering, något som är extra viktigt för att lyckas i politiskt och socialt instabila områden.

Manualer

Läkarmissionen har manualer för olika sorters insatser, såsom mikrokreditprogram, katastrofförberedelse samt yrkesträning och yrkesutbildning. Utifrån dessa utformar sedan partner sina lokalt anpassade styrdokument. Manualer och riktlinjer underlättar arbetet på plats samtidigt som de utgör grund för dialog, uppföljning och utveckling av insatser. Läkarmissionen har som ambition att vara en lärande organisation och vi lär mycket av våra kompetenta samarbetsorganisationer. Manualer, riktlinjer och metoder anpassas både efter lokala förhållanden och nya lärdomar.

Framgångsrika metoder sprids

Ett sätt att utveckla biståndsinsatserna är att utifrån utvecklingskedjan (som beskrivits ovan) integrera flera olika delar i ett program. Alfabetiseringskurser genomförs inte längre som en isolerad insats. Vi verkar för att fler av insatserna ska innehålla flera komponenter för att bättre ge möjlighet till en hållbar förändring för deltagarna.

Vi tar också vara på goda erfarenheter och exempel från en samarbetsorganisation för att genom aktivt stöd till metod- och programutveckling sprida dem vidare till övriga partner som arbetar med liknande insatser. Give a Child a Family i Sydafrika som så framgångsrikt arbetar med att övergivna barn får nya familjer, får stå modell när liknande center ska startas, som i Moçambique. I Moçambique används också en anpassad och omarbetad version av det alfabetiseringsmaterial Läkarmissionen tidigare utvecklat i samarbete med partner i Latinamerika.

På alfabetiseringskurserna i Moçambique får barnen följa med. Annars skulle deras mammor inte kunna ta chansen att lära sig läsa, skriva och räkna.

Utbildning av partner

Läkarmissionen anordnar utbildningsseminarier för partner inom samma insatsområde och region, så att de kan ta del av, och vara med och anpassa och sprida framgångsrika arbetssätt. Seminarier har bland annat handlat om att gå från barnhemsmodellen till fosterhemsrekrytering, förberedelse av katastrofinsatser, mikrofinansprogram och sparande och ny pedagogik inom alfabetisering.

Gruppens fördelar

Metoderna inom många av våra insatser drar nytta av gruppdynamikens fördelar. I spargrupper och självhjälpsgrupper stöttar deltagarna varandra och bildar lokala sociala trygghetsnätverk. Ledarskap, mentorskap, tillit och demokratiträning utvecklas under gruppens möten och processer. Oftast är deltagarna kvinnor, som lär och stärks av varandra. Gemenskapen mellan deltagare från olika bakgrund motverkar också motsättningar mellan olika grupperingar i de samhällen där etniska och andra konflikter hotar.

Code of Conduct

Läkarmissionen har en uppförandekod, Code of Conduct, för våra samarbetspartner inom projekten rörande allt ifrån styrning och organisation till miljöhänsyn och jämställdhet. Koden hjälper våra partner att säkerställa så långt som det på dem beror, att de insatser som görs i samarbete med Läkarmissionen följer etiska riktlinjer. Det är angeläget för oss att vi inte medverkar till nya problem när vi försöker lösa en specifik uppgift.

4. Läkarmissionens kapacitet och kunnsande

Förutom att våra skickliga och engagerade partner och deltagarna själva är viktiga förändringsaktörer i sina sammanhang, är Läkarmissionens egna handläggare, metodutvecklare och projektcontroller med och driver utvecklingen framåt i insatserna. Vi har egen expertis inom internationell hälsa, pedagogik, utbildning, mänskliga rättigheter, samverkan med institutionella bidragsgivare, humanitär beredskap, konfliktförebyggande arbete, konflikthantering liksom fred och försoning. Vår personal har stor erfarenhet och kunskap från utvecklingsarbete runtom i världen.

Vår projektavdelning på huvudkontoret i Vällingby består av nio medarbetare. På det regionala resurscentret i Kampala, Uganda, har vi tre medarbetare och resurscentret för Latinamerika engagerar totalt tre heltidstjänster. Kontoret är placerat i Miami då verksamheten blir billigare, säkrare och enklare där än i Latinamerika. Bland annat har Miami de bästa flygförbindelserna med våra latinamerikanska projektländer.

Personal från huvudkontoret, här tillsammans med dr Mukwege från Panziskjukhuset i DR Kongo, som Läkarmissionen stödjer.

Projektavdelningen 2015

Våra nätverk och partnersamarbeten har nämnts tidigare, och de är viktiga även som en resursbank för oss när vi behöver starka partner för att metodutveckla och utföra biståndsprojekt. Läkarmissionen har avtal om närmare samarbete med norska Strømmestiftelsen, schweiziska Medair och svenska IAS och Human Bridge.

Den här effektrapporten fokuserar på vårt biståndsarbete i fattiga delar av världen men Läkarmissionen har även medarbetare som arbetar med insamling och information. Insamlingsarbetet och kontakterna med våra givare är otroligt viktiga då det är svenska privatpersoners gåvor som finansierar den allra största delen av

biståndsinsatserna. Andra viktiga bidrag kommer från Sida/SMR, Radiohjälp/Världens Barn, stiftelser, företag och våra second hand-butiker. Marknadsavdelningen har medarbetare och kompetens inom bland annat kundservice, IT, webbförsäljning, olika sorters kommunikation och företagsinsamling.

Läkarmissionen använder olika kanaler för att mobilisera engagemang för utsatta människor och sprida information om Läkarmissionens insatser. Vi använder hemsidan, sociala medier, besöker skolor, föreningar och församlingar samt arrangerar eller är med på konserter och event där vi berättar om vårt arbete. Läkarmissionens second hand-butiker är också viktiga kontaktytor gentemot givare och allmänhet. Våra duktiga journalister och informatörer berättar om vårt biståndsarbete i våra informationsblad och den tidning som vi är sprungna ifrån och fortfarande ger ut, Svenska Journalen.

Svenska Journalen 1975 och 2016.

5. Så här vet vi att vi gör framsteg

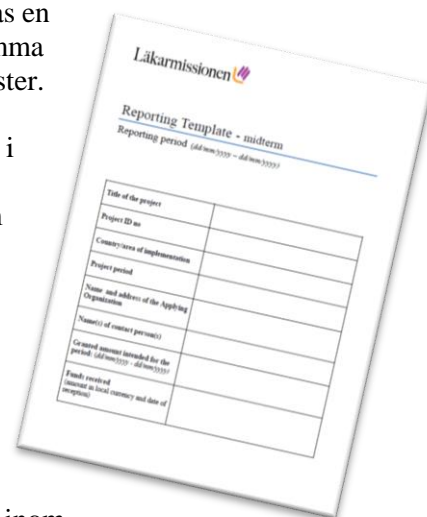
Förbättrade livsvillkor och att människor får tillgång till sina rättigheter. Det är den effekt Läkarmissionen vill uppnå med de olika insatserna. Vi har flera olika verktyg i vår uppföljning och kontroll av utbetalade bidrag, som visar på utfallet i insatserna. Vi mäter resultat utifrån enskilda projekt och deras måluppfyllelse och arbetar för att framöver också kunna mäta resultat för varje enskilt insatsområde, och på vilket sätt som det har skapat en långsiktig effekt för vår målgrupp. Nedan beskrivs hur vi får information från partner och projekt.

I sin **projektansökan** beskriver utförande organisation målgrupp, de **mål** som ska uppnås genom insatsen och genom vilka indikatorer målen ska mätas. Den förväntade indirekta målgruppen, de som också får del av förbättringen, beskrivs där det är relevant. Då våra projekt utförs i miljöer och samhällen som på många sätt är osäkra får ansökande partner redan vid projektansökan göra en riskanalys och presentera en riskhanteringsplan. Dessa följs sedan upp i rapportering och utvärdering.

I våra **avtal** är vi tydliga med vad vi förväntar oss av utförande partner vad det gäller måluppfyllelse och

dokumentation, bland annat ekonomisk **rapportering** varje kvartal och halvårsvisa narrativa rapporter. I årsrapporten får vi information om faktiskt antal deltagare och resultat och kan jämföra med de utsatta målen. Alla rapporter kontrolleras och om något avvikande upptäcks kontakter handläggare partner för att reda ut orsaken. Vid större avvikelser upprättas en handlingsplan för att komma till rätta med det som brister. Ibland är det oförutsedda händelser såsom konflikt i området eller sjukdom inom organisationen som orsakat problem.

Innan ett nytt projekt påbörjas görs en utgångsanalys (baseline study) så att man efter projektets slut kan mäta och jämföra olika delar, de utvalda **indikatorerna**, med hur det var före insatsen. Man kan då se om insatsen inneburit någon verklig förbättring för deltagarna och deras familjer. Det kan exempelvis vara hur många säkra förlossningar som genomförts, antal analfabeter som blivit läs- och skrivkunniga genom kursen, elevnärvaro, om deltagarnas barn går i skolan, hushållets inkomst och bostadssituation och inom nutritioninsatser för undernärda barn mäter man hur barnet gått upp i vikt, bland annat genom att mäta överarmens omkrets, enligt fastlagda internationella riktlinjer. En del av våra projektpartner arbetar med indikatorer sedan länge och kan på så sätt lättare mäta hur väl varje projektperiod har lyckats. Läkarmissionen har påbörjat ett arbete med övergripande indikatorer som ska användas av alla partner inom samma verksamhetsområde.

Läkarmissionen **besöker** projekten och partner regelbundet, går igenom aktuella frågor och träffar och talar med deltagare. I regel genomförs också en omfattande **utvärdering** av insatsen vart tredje år. Då får en extern konsult uppdraget att granska måluppfyllelsen, arbetsmetoder, kostnadseffektivitet, organisationens beredskap och förmåga att hantera kriser och oväntade händelser och insatsernas hållbarhet.

Resultatet av utvärderingens analys blir ett antal rekommendationer för Läkarmissionen och den berörda partnerorganisationen att arbeta utifrån. Partner beskriver i en handlingsplan hur de ska följa upp dessa råd. Hur handlingsplanen följs ligger sedan till grund för eventuella nya projektsamarbeten.

Då Läkarmissionen är sprungen ur det som då var en veckotidning (Svenska Journalen) har personliga berättelser om och från deltagare i våra insatser alltid varit viktiga, så kallad **storytelling**. Det är människor som både är tacksamma för det stöd de har fått och stolta över sin egen prestation. Berättelserna ger givarna förståelse för den utsatta människans situation och den nytta deras gåvor gör. Intervjuer av deltagare i projekten är också viktiga för en kvalitativ inblick i resultatet av en insats.

Med stöd av Läkarmissionens givare kan Ashraful och Amin i Dhaka, nu gå i skolan.

Genom nära kontakt med våra utförande partner, rapporter, utvärderingar och personliga berättelser får vi veta hur de insatser Läkarmissionens finansierar fungerar och når målen. Det är viktigt att våra projekt innebär en reell förbättring för de individer och grupper som deltar. Vi försöker lära både av det som fungerar bra och det som fungerar mindre bra. I en kurs av något slag hoppar en del av, och alla klarar inte slutproven. Före detta gatubarn kan ha svårt att anpassa sig till skola och boende, och lockas tillbaka till hemlösheten. Någon i mikrokreditgruppen kan inte betala tillbaka lånet och får inte fortsätta programmet. När det inte har fungerat bra stöttar vi vår partner för att hitta lösningar för att kunna lyckas med insatsen och dess mål. Ibland finns en enkel lösning, andra gånger kan vi till slut behöva avsluta ett samarbete. I vissa fall har vi fortsatt stötta deltagarna i programmet genom en ny partnerorganisation.

6. Vad har vi åstadkommit?

Emanuel och David

Sedan 1958 har Läkarmissionen förändrat framtiden för miljontals utsatta människor. Under 2015 stod Läkarmissionen som finansiär, helt eller delvis, till 90-talet biståndsprojekt med tillsammans omkring 300 000 deltagare. En och en halv miljon räknas som indirekt målgrupp, som även de får en positiv effekt av Läkarmissionens biståndsarbete. De olika insatsernas målsättningar har i de flesta fall uppnåtts och ibland med god marginal.

Självförsörjning genom fiskodling, Bangladesh.

Varje enskild insats berör tiotals, hundratals, tusentals eller tiotusentals personer som har erbjudits, och tagit, en chans som kan förändra deras liv. De olika insatserna hjälper olika målgrupper att få rättigheter tillgodosedda på olika sätt. Att kunna läsa och skriva ökar möjligheterna till en tryggad försörjning, till att ta tillvara ens rättigheter och bli en aktiv del av samhället. De som i och med en spargrupp eller ett mikrolån kunnat starta en liten verksamhet och kan försörja sig själv och familjen slipper inte bara den vardagliga oron, utan får ofta råd att låta barnen gå i skola, och kanske kan spara till en bättre bostad. Rent vatten i byn räddar flickorna och kvinnorna från det hårda, och ofta riskfyllda, arbete som vattenhämtning innebär i Afrika. Samtidigt tryggar vattentillgången livsmedelsförsörjningen då byarna får helt nya möjligheter till odling. Sjukdomarna minskar också med närheten till rent vatten och förbättrad sanitet.

Det är svårt att samlat redovisa resultat och effekter av så många olika insatser, som utförs enskilt eller kombinerat inom Läkarmissionens tre prioriterade områden social omsorg, utbildning, självförsörjning, och utöver dessa, katastrofhjälp och materialbistånd. Enskilda individer som genom Läkarmissionens insatser fått en ny framtid är en slags effekt. En annan effekt är hur väl lokalsamhället har utvecklats i förhållande till utgångsläget, och en tredje är hur myndigheters attityd till enskilda utsatta grupper har förändrats. Varje projekt har sina specifika målsättningar och utifrån dessa mäts varje insats.

Ibland finns nationell eller regional statistik som visar på en positiv effekt där Läkarmissionen kunnat vara med och bidra i arbetet. Ett exempel på detta är kampen mot kvinnlig könsstympning i Kenya. Läkarmissionen har stöttat vår partner ADRA Kenyas arbete mot könsstympning i delar av Nyanza-provinsen i västra Kenya sedan 2001. I dessa distrikt finns folkgrupper där könsstympning av flickor är en stark tradition och ses som viktigt för att flickan ska kunna bli en fullvärdig kvinna.

Kenyaniska flickor som fått stöd att stå emot könsstympning.

Insatsen arbetar för att ändra dessa kulturella föreställningar och förändra attityder och beteenden, genom flera komponenter, bland andra:

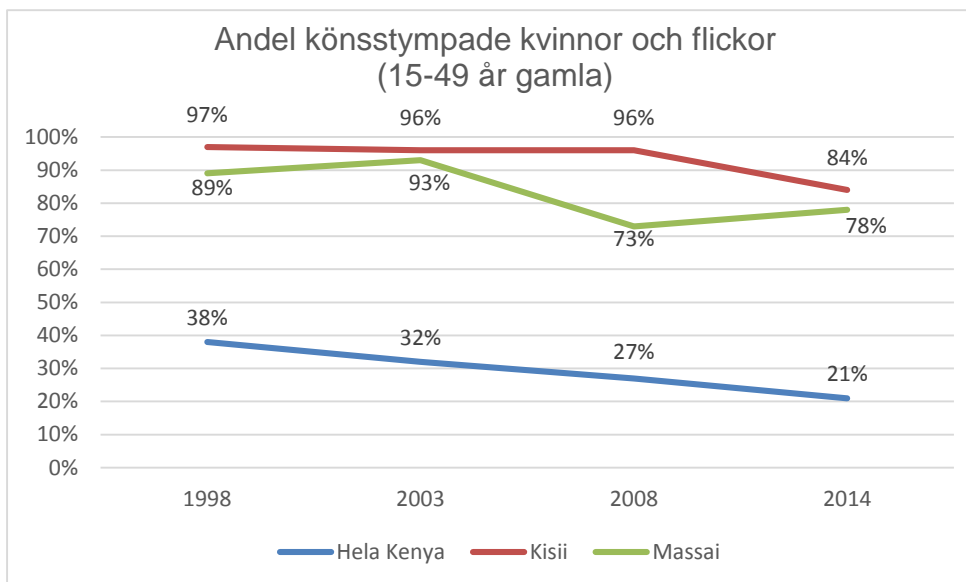
- Påverkansarbete mot och samarbete med skol- och hälsomyndigheter, civila samhället och skolor.
- Utbildning och stöttning av flickor som riskerar att stympas, genom
 - Life-skills-groups som träffas en-två gånger i veckan, självhjälpsgrupper där flickor bland annat utbildas om sina rättigheter och får stöd att stå upp för dem.
 - Några flickor som, på grund av sitt val att vägra könsstympning, blir utslängda från hemmet och utfrysta, får stöd med bland annat utbildning så att de ska kunna försörja sig själva.
- Alternativa ceremonier anordnas, för att på andra sätt fira och bekräfta övergången från flicka till kvinna.
- Föräldrar utbildas om barns rättigheter, föräldraskap, självförsörjning och lär sig läsa och skriva.
- Även pojkar utbildas för att ändra deras inställning till könsstympning.
- Samhälls- och gruppleddare, såsom byäldste, utbildas så att de skyddar flickorna och ifrågasätter kulturell praxis.
- Informationssamlingar och kampanjer.
- Utbildning av hälsoarbetare.

Detta arbete anser vi på goda grunder har bidragit till att andelen könsstympade flickor och kvinnor har minskat, se den nationella statistiken från Kenya Demographic and

Dorcas och Martin vågar stå emot traditionen. I deras familj könsstympas ingen.

Health Survey nedan. Både nationellt och för kisii-folket, som är en av de grupper som Läkarmissionens insats riktar sig till, går utvecklingen nu åt rätt håll. Från och med 2016 kommer Läkarmissionens alfabetiseringsprojekt för massai-folket även att arbeta mot könsstympning, en viktig insats för ett område där den nedåtgående trenden har brutits.

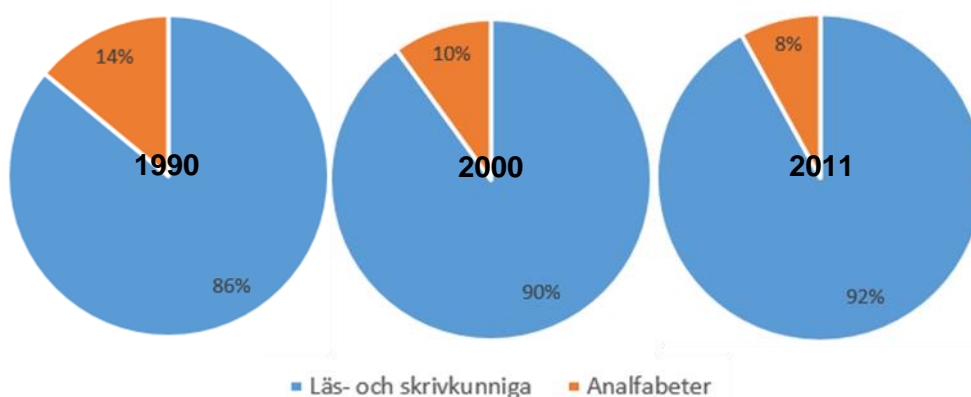
Penina använder inte längre kniven. "När jag förstod varför det var fel, kändes det skönt att sluta", berättar den tidigare omskärerskan.

2001, samma år som Läkarmissionen började stödja detta arbete, förbjöds också könsstympning på flickor under 18 år, och 2011 blev det helt förbjudet. Även om lagstiftningen har lett till få rättsfall och troligen till att stympningen nu sker mer dolt och på yngre flickor, har den högst sannolikt bidragit till minskningen av könsstympning i Kenya. Men Läkarmissionen, ADRA Kenya, och alla andra aktörer som arbetar för ett slut på denna förfärliga sedvänja, behövs fortfarande när de flesta flickor alltjämt stympas hos en del folkgrupper.

Ett annat exempel på mer långsiktig effekt är Läkarmissionens insatser för förbättrade läs- och skrivkunskaper i Latinamerika. Här arbetar vi via lokala samarbetspartner i utbildning. Det är rimligt att hävda att Läkarmissionens roll, med över två miljoner människor i programmen sedan 90-talet, har haft en stark påverkan på den positiva utvecklingen av andelen läs- och skriv-

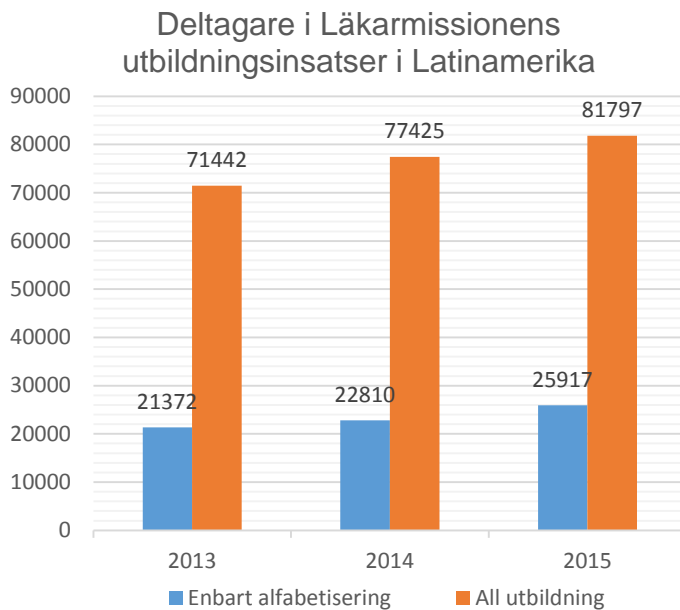
Andel läs- och skrivkunniga vuxna i Latinamerika

UNESCO 2013, UIS No. 26

kunniga vuxna i regionen, se Unescos siffror från 2013 ovan. Prognosen som gjordes för 2015 på 93 % innebär en ytterligare förbättring. Det finns dock stora variationer inom Latinamerika och inom länderna. Läkarmissionen identifierar behov av insatser i områden som ofta bebos av urfolk eller andra mer utsatta grupper där analfabetismen och fattigdomen är stor. För en hållbar fattigdomsbekämpning behöver målgruppen få lära sig läsa och skriva så att de bättre kan ta tillvara sina rättigheter och ta del av samhällsinformation och kunskap. Alfabetiseringskursen är därför en nödvändig del i ett utvecklingsprogram.

Läkarmissionens alfabetiseringsinsatser har överträffat målen med råge de senaste åren, med en måluppfyllelse på 118–152 %. Det stora intresset att delta i Läkarmissionens program visar på en stark vilja att förbättra sina liv och ta tillvara sina rättigheter.

Äntligen får dessa kvinnor ur Zapotecofolket i Mexiko lära sig läsa och skriva.

Allt biståndsarbete genomförs med vetskapen att det kan finnas stor risk för bakslag och att det i slutändan inte alltid har utvecklats på det sätt som man har tänkt sig. Vi arbetar ibland i svåra konfliktområden. Det händer att planerade insatser inte kan genomföras, som när inbördeskrig plötsligt bryter ut och bilarna som skulle transportera brunnborrare istället får agera ambulanser. Insatsen får då flyttas till en säkrare plats eller vänta tills förhållandena i området stabiliserats. Vid andra tillfällen kan mindre motsättningar i lokalsamhället göra det allt för farligt att genomföra en planerad insats. I mikrokreditprojekt i våldsutsatta Honduras har enskilda förmånstagare känt sig hotade till livet.

I de allra flesta fall lyckas dock insatserna väl, och ibland över förväntan. Varje person som har kunnat förändra sina livsvillkor till det bättre, får även ökade möjligheter att bidra till utvecklingen i sitt närsamhälle. På längre sikt blir den enskilda individens förbättrade liv en tillgång för hela samhället. Ofta ser vi det konkret, som när den unge svetsaren från yrkesutbildningen i Burkina Faso tar emot lärlingar från sin tidigare skola.

Tack till våra fotografer:

Jörgen Bodesand (s. 2), Håkan Flank (s. 1, 3, 7), Hans-Jörgen Ramstedt (s. 6, 9, 10, 11, 12), Erika Stenlund (s. 7, 10), Jörgen Ulvsgård (s. 8), Läkarmissionens personal (s. 7, 8, 12)